

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z wniosku Ł. C., T. sp. z o.o. z siedzibą w P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w P.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 marca 2021 r.,
skargi kasacyjnej płatnika składek T. sp. z o.o. z siedzibą w P. od wyroku Sądu
Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 lutego 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od płatnika składek na rzecz organu rentowego
kwotę 1.200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 14 lutego 2019 r. oddalił apelację odwołującą się Ł. C. i płatnika składek T. Sp. z o.o. z siedzibą w P. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 3 listopada 2017 r., oddalającego ich odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w P. z dnia 17 maja 2016 r., ustalającej, że od dnia 1 sierpnia 2014 r. miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla Ł. C., podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek „T.” Sp. z o.o., wynosi 4.000 zł.

W wywiezionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej płatnik składek, zaskarżając wyrok Sądu drugiej instancji w całości, podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego: (-) art. 13 zdanie pierwsze k.p. w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że wynagrodzenie za pracę w wysokości 8.000 zł brutto miesięcznie na stanowisku kierowniczym (inspektora kontroli HACCP) nie jest wynagrodzeniem godziwym, tj. takie wynagrodzenie jest rażąco wygórowane; (-) art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że narusza zasady „solidaryzmu społecznego” pobieranie zasiłku liczonego od podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 8.000 zł, mimo późniejszego odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne od tej wysokości oraz wynagrodzenia w wyższej kwocie; (-) art. 13 zdanie pierwsze k.p. w związku z art. 353¹ k.c., przez błędną wykładnię, zgodnie z którą swoboda ustalania wysokości wynagrodzenia za pracę jest ograniczona przez możliwości finansowe pracodawcy, rozumiane jako zysk lub strata za dany rok obrotowy.

Z powołaniem się na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania; ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz orzeczenie co do istoty sprawy, przez uwzględnienie odwołania płatnika składek i zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na istnienie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, wyrażonych w pytaniach: 1) Czy Sąd orzekający w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składek przy stosowaniu pojęcia „godziwego wynagrodzenia za pracę” (art. 13 zdanie pierwsze k.p.) oraz zasady „solidaryzmu społecznego” (art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) powinien uwzględniać okoliczności zatrudnienia pracownika po okresie objętym zakresem decyzji wydanej przez organ rentowy? i 2) Czy swoboda ustalania wysokości wynagrodzenia za pracę (art. 13 zdanie pierwsze k.p. w związku z art. 353¹ k.c.) ograniczona jest

przez możliwości finansowe pracodawcy, rozumiane jako sytuacja finansowa w postaci zysku lub straty za dany rok obrotowy?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy

kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 55/12 i powołane tam orzeczenia).

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione

zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczenie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Przedstawione przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pytania: „Czy Sąd orzekający w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składek przy stosowaniu pojęcia „godziwego wynagrodzenia za pracę oraz zasady „solidaryzmu społecznego” powinien uwzględniać okoliczności zatrudnienia pracownika po okresie objętym zakresem decyzji wydanej przez organ rentowy? oraz Czy swoboda ustalania wysokości wynagrodzenia za pracę ograniczona jest przez możliwości finansowe pracodawcy, rozumiane jako sytuacja finansowa w postaci zysku lub straty za dany rok obrotowy?”, nie stanowią prawidłowo sformułowanego zagadnienia prawnego. Nie nawiązują bowiem w sposób generalny i abstrakcyjny do treści powołanych przepisów, nie wyjaśniają, w czym tkwi trudność w dekodowaniu zawartych w nich norm prawnych, ani do jakich odmiennych konkluzji prowadzi próba wykładni tych przepisów i jaką ich interpretację proponuje skarżący. We wniosku nie podjęto nawet próby sformułowania zagadnienia prawnego, które odpowiadałoby wymaganiom stawianym przez judykaturę tej przesłance przedsądu. Skarżący musiałaby przeprowadzić wywód prawny uzasadniający wystąpienie tejże przesłanki, czego nie uczynił. Rolą Sądu Najwyższego nie jest zaś domyślanie się lub poszukiwanie

okoliczności, które przemawiałyby za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, czy poszukiwanie argumentacji prawnej właściwej dla przedstawionego pytania.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku (k. 23-24 uzasadnienia), Sąd drugiej instancji szczegółowo wyjaśnił, dlaczego wynagrodzenie Ł. C. w wysokości 8.000 zł uznał za rażąco wygórowane w odniesieniu do rodzaju wykonywanej przez nią pracy, posiadanych kompetencji i doświadczenia zawodowego. W ocenie Sądu odwoławczego, brak było jakichkolwiek racjonalnych i słuszych podstaw do tego, aby od dnia 1 sierpnia 2014 r. wynagrodzenie ubezpieczonej wzrosło do kwoty 8.000 zł, a skarżący nie wykazali, iżby wynagrodzenie to odpowiadało: rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy, albowiem nie zachowuje ono cech ekwiwalentności pracy. Kierując się powyższymi przesłankami Sąd Apelacyjny stwierdził, że wynagrodzenie odwołującej się ustalone aneksem do umowy o pracę z dnia 10 października 2010 r., jako rażąco wysokie w stosunku do jej doświadczenia, zakresu obowiązków oraz średnich poziomów wynagrodzenia u płatnika, w okolicznościach sprawy zostało uznane za wykraczające poza ramę godziwości i jako takie niezgodne z zasadami współżycia społecznego oraz na podstawie art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. nieważne.

W tym stanie rzeczy wypada stwierdzić, że skarżący w istocie nie zgadza się z orzeczeniem Sądu Okręgowego i zmierza do podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II PK 248/09, LEX nr 1663571). Tymczasem dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia prawa (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącego w tym zakresie argumenty stanowią polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi. Zgodnie zaś z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę

zaskarżonego orzeczenia. Nie można też pod pretekstem konstruować istotnych zagadnień prawnych zmierzać do podważenia tychże ustaleń.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 398²¹ w związku z art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).